

Таценко Олександр

старший викладач

Сумський національний аграрний університет

м. Суми

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИДУ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПІД ОЗИМУ ПШЕНИЦЮ ДЛЯ УМОВ СУМЩИНИ.

Існуючі технології виробництва рослинницької продукції в сільськогосподарському виробництві та їх технічне забезпечення потребують значних затрат ресурсів. Економне використання ресурсів є, зазвичай, однією із умов ефективності технології вирощування та збирання сільськогосподарської культури, в тому числі і озимої пшениці. Збереження ресурсів є однією із причин зниження собівартості продукції, підвищення її конкурентоспроможності на ринках, а також стимулюючий фактор ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Система обробітку ґрунту визначає умови росту і розвитку сільськогосподарських культур. В теперішній час велику увагу приділяють удосконаленню способів і систем механічного обробітку ґрунту як важливій умові розширеного відновлення його родючості, подальшого росту урожайності, валових зборів сільськогосподарських культур. Одним з основних напрямів в дослідженнях технологічних процесів обробітку ґрунту є пошук і удосконалення видів обробітку ґрунту та робочих органів технічних засобів.

В зв'язку з цим науковцями ведуться роботи з удосконалення систем обробітку ґрунту та технічних засобів для їх реалізації, підвищення їх ролі у боротьбі з ерозією, надмірним ущільненням ґрунту, і орієнтованих на скорочення витрат праці і енергії із підвищенням ефективності виробництва основної продукції [1].

Проведені дослідження показують, що розподіл затрат на обробіток ґрунту у Лісостеповій зоні України показує, що на нього припадає до 35...45%

енергетичних затрат і 25% трудових від всього обсягу робіт при вирощуванні с/г культур, в тому числі і озимої пшениці.

На даний час при вирощуванні озимої пшениці традиційно застосовують ряд технологій, що мають визначену направленість і яка відрізняються одна від другої деякими прийомами, відповідно до конкретних ґрунтово-кліматичних умов господарств. Пошуки ефективних технологічних рішень та заходів в технологіях виробництва сільськогосподарської продукції ведуться через впровадження нових підходів і способів в технологічних процесах та підбір технічних засобів для якісного їх виконання. [2].

З метою дослідження впливу технологічних процесів основного обробітку ґрунту проводилися на протязі трьох років дослідження різних варіантів основного обробітку ґрунту в технологіях вирощування озимої пшениці, які базуються на наступних способах основного обробітку ґрунту: оранка, плоскорізний (чизельний) та дискування на різні глибини. Урожайність основної продукції озимої пшениці, визначалася згідно існуючих методик в п'ятикратній повторності на ділянках з визначенням показника у визначених місцях поля.

Дослідження впливу основного обробітку ґрунту на врожайність озимої пшениці в умовах Сумщини проводилося по наступних варіантах:

- оранка на глибину 20...25 см (машинний агрегат у складі МТЗ-82+ПЛН-3-35);
- плоскорізний обробіток ґрунту на глибину 14...16 см (машинний агрегат у складі МТЗ-82+КЛД-2,0);
- дисковий поверхневий обробіток ґрунту на глибину 10...12 см (машинний агрегат у складі МТЗ-82+АГ-2,4);
- дисковий поверхневий обробіток ґрунту на глибину 4...6 см (машинний агрегат у складі МТЗ-82+АГ-2,4).

Результати проведених досліджень по впливу основного обробітку ґрунту на урожайність озимої пшениці в залежності від способу та глибини основного обробітку ґрунту для виробничих умов Сумщини представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Урожайність основної продукції озимої пшениці в залежності від способу та глибини основного обробітку ґрунту.

Агрегат	Глибина обробітку, см	Урожайність, т/га			Середня урожайність основної продукції, т/га	± до оранки, т/га
		I	II	III		
Оранка на 20...25 см МТЗ-82+ПЛН-3-35	21±1	2,80	2,77	2,73	2,77	-
Плоскорізний обробіток на 14...16 см МТЗ-82+КЛД-2,0	15±1	3,55	3,63	3,59	3,59	+0,82
Дискування на 10...12 см МТЗ-82+АГ-2,4	11±1	3,43	3,38	3,41	3,41	+0,64
Дискування на 4...6 см МТЗ-82+АГ-2,4	5±1	1,26	1,27	1,18	1,24	-1,53

Таким чином, дослідженнями встановлено, що основний обробіток ґрунту суттєво впливає на урожайність озимої пшениці. Найвищий врожай озимої пшениці був отриманий в плоскорізному обробітку ґрунту.

Проведені дослідження дають можливість стверджувати, що раціональним основним обробітком ґрунту під озиму пшеницю в умовах Сумщини з умовою мінімізації використання енергетичних ресурсів являється безпліцевий (плоскорізне рихлення) з глибиною обробітку 14,0...16,0, тобто $15,0 \pm 1,0$ см. При цьому середня урожайність зерна озимої пшениці зростає на 0,82 т/га в порівнянні з посівами де проводилась оранка, як основний обробіток ґрунту.

Література.

1. Сайко В. Ф., Малієнко А. М. Системи обробітку ґрунту в Україні. Київ: ТОВ ВД "ЕКМО", 2007. 44 с.
2. Томашівський З. М., Завірюха П. Д. Адаптивні системи землеробства: навч. посіб. Львів: НВФ "Українські технології", 2001. 184 с.